

БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІ ДАЙЫНДАУДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ- ПЕДАГОГИКАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

Суянова Г. Т., «Бастауыш оқытудың педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы
2 курс магистранты

Ғылыми жетекші: Капенова А. А., п.ғ.к. қауымдастырылған профессор (доцент)
Илияс Жансүгіров атындағы Жетісу университеті., Талдықорған қаласы

E-mail: suyunova-2017@mail.ru

Бұл мақалада болашақ мұғалімдерді дайындаудың психологиялық-педагогикалық негіздері туралы баяндалады. Мұғалімдердің біліктілігін арттыру әрқашан педагогиканың өзекті мәселелерінің бірі болған. Оның бір себебі – ғылым мен техниканың дамуы, экономиканың дамуы мен әлеуметтік қамсыздандыру т.б. Бірақ алдымен психологиялық-педагогикалық тұрғыда қолдау міндетті. Оқыту мен тәрбие берудегі өзгерістерге байланысты жаңа ұрпақ педагогтарын даярлау да үнемі өзгеріп отырады. Оқу-тәрбие процесін басқарудың педагогикалық-психологиялық мәселелерін анықтауда мұғалім мен студенттер арасындағы қарым-қатынасты ұйымдастыру мұғалімнен теориялық білімді талап етеді.

Тірек сөздер: білім, оқу үдерісі, педагогикалық-психологиялық, педагог, маман.

В статье рассмотрены психолого-педагогические основы подготовки будущих учителей. Подготовка учителей всегда была одним из важнейших вопросов педагогики. Одна из причин - развитие науки и техники, экономическое развитие и социальное обеспечение и т. д. Но в первую очередь требуется психологическая и педагогическая поддержка. В связи с изменениями в обучении и воспитании постоянно меняется подготовка учителей нового поколения. Организация взаимоотношений учителя и учеников при определении педагогических и психологических проблем управления учебным процессом требует от учителя теоретических знаний.

Ключевые слова: образование, образовательный процесс, педагогико-психологический, педагог, специалист.

The article discusses the psychological and pedagogical foundations of the training of future teachers. Teacher training has always been one of the most important issues of pedagogy. One of the reasons is the development of science and technology, economic development and social security, etc. But first of all, psychological and pedagogical support is required. Due to changes in education and upbringing, the training of teachers of the new generation is constantly changing. The organization of the teacher-student relationship in determining the pedagogical and psychological problems of educational process management requires theoretical knowledge from the teacher.

Keywords: education, educational process, pedagogy-psychological, teacher, specialist.

Тұңғыш Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев халыққа Жолдауында жастарға ерекше көңіл бөлді. Ол Қазақстанның 2050 жылға дейінгі әлемдегі орнын және бағындырылуы тиіс биіктерді айқындап берді.

Өркениетті елдердің қатарында болу қазіргі жастардың жоғары білімді, мәдениетті маман етіп тәрбиелеуіне тікелей байланысты. Оқу орындарына қойылатын басты талап – жан-жақты білімді, кәсіпқой, қабілетті, іскер маман дайындау. Өскелең ұрпақтың тағдырына сеніп тапсырылған ұстаздық мамандықты дамыту қажеттілігі күннен-күнге артып келеді. Заманауи білім - өмір бойы қызмет студенттің негізі. Қазіргі таңда мұғалімдерден заманауи зерттеушілік дағдылар талап етіледі. Демек, мемлекеттік саясаттың талаптарына

жауап беретін педагог кадрларды даярлау, қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру жүйесін құру қажеттілігі туындады [1].

Өмір бойы білім берудің тетігі – адамның рухани дүниесін байытып, оны жаңа экономикалық және қоғамдық-саяси деңгейге көтеру, ғылыми-техникалық ақпараттар алу, ақыл-ойы мен мәдениетін көтеру. Болашақ мұғалімдердің ерекшелігі – олар тек дәстүрлі оқу-тәрбие үрдісін меңгеруге ғана емес, сонымен қатар кеңірек және жан-жақты – ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалануды қалыптастыру негізінде жаңадан шыққан жаңа тұлға ретінде бағдарланады. Қазіргі оқу орындарында болашақ мамандарды даярлаудың күрделілігі, оқушы тұлғасын бағдарлау және оны жетілдіру жолдары маңызды әлеуметтік-педагогикалық міндеттердің бірі болуы керек.

Бүгінгі таңда білім берудің барлық салаларында оқу үдерісін ақпараттандыруды жетілдіру бойынша педагогика ғылымының даму тенденциялары айқын байқалады. Соңғы жылдары әлемдік қоғамдастықтың өмірінде компьютерлік және телекоммуникациялық технологиялардың рөлі түбегейлі өзгерді.

Бізді әлемді шарпыған жаһандану үдерісі, ғылым мен білім саласындағы бәсекелестік, жаһандық өзгерістер де алаңдатады. Болашақта, әрине, білімді ел ғана кез келген бәсекеге төтеп беріп, аман қалады. Ел болашағы – білімді ұрпақ. Сондықтан білім берудегі жаңа реформаларды жүзеге асыру ұстаздардың ортақ міндеті. Ұстаздық – қасиетті де өте көне кәсіп [3]. Өскелең ұрпақты өмірге дайындау – қоғамдық құрылымның өзгеруіне қарамастан адамзатты бұрыннан толғандырып келген маңызды мәселе. Бұл күрделі сұрақ, өйткені әрбір адам қоғамдағы саяси-әлеуметтік қарым-қатынастар дамып, дүние жүзінде мемлекетаралық интеграция күшейген сайын мұғалімнің рөлі де қиындай түсетіні анық.

Білім беру адами қасиеттерді өзгертуге жетелейтін процесс болғандықтан, ол мұғалім мамандығының кәсіби шеберлігін дамытуға бағытталған. Сондықтан біз «адамды» өмір барысында өзгертін ашық жүйе ретінде қарастыруымыз керек. Ол белгілі бір саланың маманы болғандықтан, «адамға» маман тұрғысынан қарау «біліктілік» ұғымына әкеледі. Біліктілік – білім мен тәжірибені меңгерудегі білім мен құндылықтарды көрсететін жалпы қабілет. Бүгінгі таңда мұғалімдердің біліктілігін арттыру қоғамдық мәселе ретінде қарастыру қажет. Өйткені білімді тереңдету, көбейту, жетілдіру, арттыруды тек адамға ғана емес, қазіргі қоғамға да қажетті іс-әрекет деп қарауымыз керек. Бұл мұғалімнің өз ісіндегі жетістігі туралы ғана емес, оның ауқымын әлдеқайда кеңірек қарастыру қажет.

Ұстаз – бүгінгі шәкірт – ертеңгі қоғамның, елдің тірегін өмірге дайындайды. Мұғалім мамандығының құндылығы да осында [2].

Мұғалімдердің білім деңгейін ұдайы арттыру – олардың шығармашылық жұмысының басты факторы. Еліміздің білім беру саясатының өзекті мәселелерінің бірі – осы мұғалімдерді жүйелі түрде даярлау болып табылады, өйткені бүгінгі ұстаздар өз шәкірттерін ақпараттандырып қана қоймай, олардың білім, ақпарат, экономика әлеміне енуіне, т.б. Қатты бәсеке. Өскелең ұрпақты оқытудың тиімді ортасын құру көбінесе мұғалім мәселесін зерттеу үшін өзекті болып табылады [2]. Болашақ ұстаздың міндеті – жігерлі, жүрегі жылы, жан-жақты тұлға қалыптастыру. Бүгінгі таңда жас ұрпақтың таланты мен қабілетін аша түсу, шығармашылық ой-өрісін дамыту, өзіне деген сенімін нығайту, бір сөзбен айтқанда, өмір жолын таңдауға ынталандыру – ұстаздар қауымының абыройлы міндеті. Педагогикалық жұмыстың шебері болу кездейсоқ емес, ол педагогикалық мамандықта көптеген себептерге байланысты орын алады. Демек, педагогикалық шеберліктің басты шарты – психология мен педагогика ғылымдарын терең білу. Мұғалім оқушыларға өз пәні бойынша білім беріп қана қоймай, соған сәйкес оқушыны оқытып, дамытады. Бұл мұғалімге баланың жас және жеке ерекшеліктерін білуге мүмкіндік береді, соған сәйкес оқушы тәрбиеленіп, тұлға болып қалыптасады [4]. Ол үшін мұғалім баланың жас және жеке ерекшеліктерін білуі керек. Сондықтан келешек ұрпақты оқыту мен тәрбиелеуде кәсіби шеберлігі мен педагогикалық шеберлігі жоғары болуы үшін болашақ ұстаздар арнайы педагогикалық-психологиялық зерттеулер негізінде анықталған ұстаздық

кәсіпке тән біліктер мен дағдыларды меңгеруі қажет. Педагогикалық іс-әрекет өте серпінді жүйе болғандықтан, оның өзіндік ерекше құрылымы бар. Мұғалімдердің біліктілігін арттыру әрқашан педагогиканың өзекті мәселелерінің бірі болған және болып қала береді. Оның бір себебі – ғылым мен техниканың дамуы, экономиканың дамуы мен әлеуметтік қамсыздандыру т.б. Оқыту мен тәрбие берудегі өзгерістерге байланысты жаңа ұрпақ педагогтарын даярлау да үнемі өзгеріп отырады.

Бүгінгі оқушы – ертеңгі маман. Оқу-тәрбие процесін басқарудың педагогикалық-психологиялық мәселелерін анықтауда мұғалім мен студенттер арасындағы қарым-қатынасты ұйымдастыру мұғалімнен теориялық білімді талап етеді. Болашақ маманның кәсіби-педагогикалық функциялары: конструктивті, ұйымдастырушылық, коммуникативті, дамытушылық, ақпараттық, зерттеушілік. Жоғары білімді дайындаған мамандардың білімі жоғары болуы керек. Өйткені, бұл талап салыстырмалы түрде біртұтас білім беру саласы ретінде әрбір мамандық бойынша білім мазмұнын анықтауы керек. Білім берудің кешенді мазмұнын бойына сіңірудегі, оқу-тәрбие үрдісін, педагогикалық процесті ұйымдастырудың заманауи принциптерін жүзеге асырудағы басты міндет, яғни мұғалім мен оқушылардың іс-әрекетінің өзара байланысы мен жүйелілігі. Сондықтан қазіргі жоғары білімнің алдында студенттер мен оқытушылар жұмысының түрлері мен әдістерін жүзеге асыру мәселесі тұр [6]. Бүгінгі таңда елімізде бәсекеге қабілетті ұрпақ тәрбиелеудің маңызды міндеттерін шешуге бағытталған білім беру саласында үлкен серпіліс жасалуда. Мұғалімнің кәсіби қабілеттері оның өзін-өзі дамытуға дайындығына тікелей байланысты. Бұл мәселені әлеуметтік-педагогикалық тұрғыдан қарастыру үшін мұғалімнің субъект ретінде өзіне жүктелген міндеттерді орындауға дайын екендігіне көз жеткізу керек. Әрине, оның кәсіби өсуі көбіне тұлғасына байланысты. Осылайша, тұлғаны дамыту, іскерлік және әдістемелік жетілдіру, кәсіптік және пәндік білімдерін толықтыру компоненттерінде олардың қажеттіліктерін жүзеге асыру мүмкін болады. Мұнда «өз қажеттіліктерінді сезіну» кәсіби қызметтің негізі болып табылады. Өйткені, ол өзінің әлеуметтік әлеуетін қалай дамыту керектігін білгісі келді. «Еліміздің саяси-экономикалық, мәдени-әлеуметтік өміріндегі өзгерістерге сәйкес жоғары оқу орындарына білікті, білікті, бәсекеге қабілетті, ауқымды, жан-жақты дайындалған мамандарды дайындауға, мазмұны мен мазмұнын өзгертуге деген ұмтылысына үлкен жауапкершілік жүктеледі. сипаттамалар. олардың әлеуметтік-экономикалық және рухани дамуы, ал жұмыс сапасына қойылатын талаптардың артуына байланысты өз ісін жетік білетін білікті мамандар қажет» [8].

Кәсіби білімді маманның құзыреттілігі – бұл маманның тұлға ретіндегі қасиеттері мен ішкі психикалық күйлерінің күрделі жүйесі, оның кәсіби қызметі мен қабілеттерін жүзеге асыру. Құзыреттілік – адамның өз біліктілігіне (білімі мен тәжірибесіне) қарай шешім қабылдау немесе белгілі бір білім мен дағдыға сәйкес шешім қабылдау қабілеті. Құзыреттілік – адамның теориялық білімі мен практикалық тәжірибесі, белгілі бір міндеттерді орындауға дайындығы мен қабілеттілігі. Ол жансыз жаттанды білім түрінде емес, жеке тұлғаның танымға, ойлауға және іс-әрекетке қатынасы, белгілі бір мәселелерді ұсына білу және шешу, олардың барысы мен нәтижелерін талдай білу, ұдайы ұтымды түзетулер енгізу әрекетінде көрінеді. Құзыреттілік – оқушының ақпараттық сауаттылығы емес, оның есептерді дұрыс шеше білуі. Болашақ мұғалімнің құзыреттілігін орта кәсіптік білім беру жүйесінде қалыптастыруды қарастыратын болсақ, онда білім, қабілет, дағдының болуы, яғни бір сөзбен айтқанда, маманның педагогикалық қызметке дайындығы туралы айтуға болады. Кәсіби құзыреттілік – мұғалімнің жеке қасиеттері мен оның психологиялық-педагогикалық және теориялық білімінің, кәсіби біліктілігі мен дағдысының, тәжірибесінің жиынтығы. Өз ісінің шебері, жақсы ұстаз, болашақ маман болу үшін өз мамандығына қажетті дағдыларды меңгеріп, әлемдік мәдениетті, өз елінің мәдениетін, қарым-қатынас мәдениетін, тіл мәдениетін, интеграциялық процестер мен әлемдік білім беру кеңістігінен шығуға ұмтылу. Ғылымның және технологияның қазіргі жағдайын бейнелейтін іргелі білім беру болашақ мамандардың тек тәжірибені белсенді қабылдауды ғана емес, сонымен бірге

интеллектуалдық шығармашылық қабілеттілігін анықтайды. Білім берудің осындай түріне қазіргі жоғары оқу орындары бағытталған. Болашақ мамандардың, яғни студенттердің зерттеу біліктерін меңгеру қажеттілігі, бір жағынан, Мемлекеттік стандарттың талаптарымен айқындалады, онда бітірушің осы кәсіби аспектісі нақты анықталған; екінші жағынан, қазіргі мамандардың кәсіби іс-әрекетімен айқындалады. Мысалы, педагогтардан болашақ мамандарды дайындауда іс-әрекеттің шығармашылық табиғатына сәйкес соның ішінде оны ұйымдастырудың мәселесіне ғылыми тұрғыдан қарауға білім беру үрдісін зерттеу білігін талап етеді. Сондықтан да жоғары оқу орындарының студенттерін зерттеу жұмысы процедурасымен таныстыру керек, оны өткізудің дағдыларын қалыптастыру маңызды. Мысалға, оқыту барысында зерттеушілік білігін қалыптастыру. Ол кафедраның ғылыми-зерттеу жұмысына студенттің қатысуы барысында қалыптасады. Соңғысына студенттерді бағыттары мен кафедра педагогтарының ғылыми жұмысы ерекшеліктері тақырыпшасымен кеңінен таныстыру ықпал етеді, оларды проблемалық топтарға қатыстыру, табысты зерттеу жұмысын жүргізетін оқытушыларға 1-ші курстан бастап «бекіту» ретінде анықтаймыз.

Осы бағыттағы тиімді жұмысты қамтамасыз етудің бірінші шарты ретінде бүкіл кәсіби дайындықтың жүйесін асыру барысындағы зерттеушілік білімдердің тиімді қалыптасу процесінің үздіксіздігі мен тұтастығын ерекше айтамыз. Оған аудиториялық сабақ пен студенттің өзбетінше жұмысы (студенттің оқу-зерттеу жұмысы мен ғылыми-зерттеу жұмысы), аталған біліктерді саналы және шығармашылық меңгерудегі түрлі әдістер мен тәсілдерді пайдаланумен байланысты тәжірибе жатады.

Зерттеу біліктерін қалыптастырудың маңызды шарты ретінде зерттеу іс-әрекетінің мотивациясы болып табылады: қызығушылықтарын қалыптастыру, зерттеу жұмысы қажеттілігін, кәсіби өсу үшін зерттеу біліктер жүйесін меңгерудің маңыздылығын негіздеу. Мысалға, осы жұмыстың бастамасы ретінде 1-ші курстан бастап, «Мамандыққа кіріспе» деп аталатын курс ұйымдастырылады, оның барысында кәсіби іс-әрекеттің ерекшелігі мен шығармашылық сипатын ашуға болады. Практикалық сабақтарда өзін-өзі тану, өзіндік қызығушылықтары мен қабілеттерін талдау, олардың таңдаған кәсіпке сәйкестілігін анықтау үшін жағдайлар жасалынады. Конференцияға рефераттарды дайындау барысында студенттер жаңашыл-зерттеушілердің жетістіктерімен танысады, шартты түрде айтқанда, «өзіне салып көреді» шеберге лайықты кәсіби біліктер мен тұлғалық қасиеттерді дамытады. Оның барысында келесідей зерттеу біліктерін меңгеру қажеттілігін саналы түрде ұғынады, бар тәжірибені талдау, проблеманы тұжырымдау, өз жұмысының нәтижесін жүйелеу сияқты білігі.

Аталған біліктердің қалыптастыру мен зерттеу жұмысына қызығушылықты тудыру шарасына түрлі кәсіби жағдайларды талдау мен диагностикалауды өткізу, жоғары курс студенттерімен орындалатын тапсырмалардың зерттеушілік сипаты және т.б. басқа әдістері жатады. Сонымен қажетті білімдер жүйесі және қалыптасқан зерттеу біліктерімен бірге зерттеу іс-әрекетіне оң көзқарастың болуы болашақ маманның тиімді кәсіби іс-әрекетке дайындығын қалыптастырады.

Екінші шарты жоғары оқу орындарындағы студенттердің кәсіби-тұлғалық мәдениетін қалыптастыру болады. Болашақ маманның кәсіби дайындаудың тиімділігі сонымен бірге жүйелілік-құндылық көзқарасы тұрғысынан қарамақайшылықтардың талдауын жоғары білім берудің қазіргі жүйесінің талдауын талап етеді. Маманның кәсіби-тұлғалық мәдениеті оның іс-әрекетінің бүкіл жүйесін қамту керек. Осыған орай жоғары оқу орындары студенттерінің білімберу мазмұнын қалыптастыруда жүйелілік-құндылықтық көзқарасы өзекті болады. Болашақ маманның мәдениетін қалыптастыру проблемаларын тиімді шешу, оның әлеуметтік қасиеттерін дамыту, оқу-тәрбие және ұйымдастырушылық жұмысты талдау, теориялық және нақты-әлеуметтік зерттеулердің, тұлғалық және мәдениет теориясы нәтижесін жалпылау негізінде анықтаймыз. Мысалы, Ә. Табылдының пікірінше: «Ұлттық мәдениеттің қайнар бастау – оның (ұлттың) рухани азығының асылдық

қасиеттеріне байланысты. Халықтың рухани қуатын арттыратын қозғаушы күш – оның әдебиеті, өнері, әдебі мен эстетикалық болмысы. «Әдеп-мәдениет негізі», «әдет-ғұрып, салт – дәстүрлер – халық мәдениетінің көрсеткіштері» т.б. тақырыптар бойынша оқылатын лекцияларда ұлттық мәдениеттің негіздері, оның бұрынғысы мен қазіргісі және болашағы ғылыми дәлелдемелермен айқын көрсетіледі». Осы анықтамаға сүйене айтатынымыз, мәдениет білімберушілік құндылық ретінде студенттерді дамыту мен тәрбиелеуде тұрмыстың, ойлаудың, сауықтырудың мәдениетінде, қатынасында, қарым-қатынасында, дүниетанымдық мәдениетінде, эстетикалық іс-әрекетінде көрініс береді.

Бұл жерде маңыздысы – болашақ маман тұлғасының мәдениеті қалыптасуының механизмдерін зерттеу мақсатты түрде ұйымдастырылған жоқ, бірақ дамытушылық білім беру мен мәдениеттің аспектілері қаралады. Олардың өзара байланысы мен өзарауысуы қаралады. Осыған орай болашақ маманды дайындау жүйесінде студенттердің үнемі өз кәсіби дәрежесін көтеру қабілетін дамыту шеңберінде жүйелілік-құндылық көзқарасының маңыздылығы оқу-тәрбие процесі барысында анықталады. Осыған байланысты жоғары кәсіби білім беру іс-әрекет ретінде қарастырылады, оның мақсаты – болашақ маманның интеллектуалдық-адамгершілік тұлғасын дамыту, тұлғалық өсуінің қамтамасыз ету ретінде анықтаймыз.

Болашақ маманды дайындаудағы жүйелілік-құндылықтық көзқарасы жүйе ретінде түсініледі, ол жаңа ғасырдың мәдени және гуманистік құндылықтарын есепке алу негізінде құрылады: субъектіліктің, диалогиялықтың, дамытушы бағыттылықтың, кіріктірушіліктің, іргеліліктің, үздіксіздіктің. Сонымен, қазіргі білім беру парадигмасын әлеуметтік-тұлғалық, тұлғаға-бағдарлаушылық, гуманистік білім беру анықталады. Университеттік білім беруде әдетте парадигманың келесі өзгермелі түрлері айтылады мәдени-құндылықтылық парадигмасы, академиялық парадигмасы, кәсіби парадигмасы, технократиялық парадигмасы, гуманистік парадигмасы. Жетекші білімберушілік парадигмасының әсерімен университеттік білім берудің басқа моделдері қалыптасады: а) дәстүрлі немесе классикалық; б) рационалистік.

Мәдени-құндылықтылық парадигмасына сәйкес кәсіби мәдениетті қалыптастырудың басты мақсаты жоғары білім берудің құндылығы ретінде студенттердің әлеуметтік маңызы бар қасиеттерін дамыту болып табылады. Кәсіби білім берудің әлеуметтік-тұлғалық аспектісін іске асырудың негізгі тәсілі ретінде білім берудің проблемалық, сараптамалық, рефлексивтілік, диалогтік оқытудың және тәрбиелеудің, ұжымдық мәдени-шығармашылық іс-әрекеті технологияларын пайдалану деп түсінеміз.

Шығармашылықтың объектісі ретінде маманның бейнелері мен мақсаттары, символдары мен ұғымдары, қылықтары мен қатынастары, құндылықтары мен сенімдері қарастырылады. Болашақ маман шығармашылық ізденіс барысында өзі үшін маңызды жаңалықтар ашады, адамтану мен құрметтеу аумағындағы коммуникативтік мәдениет көрсеткіші ретіндегі гуманистік құндылықтарымен танысады.

Болашақ маманды дайындау жүйесіндегі жүйелілік-құндылықтық көзқарасы маман біліктілігінің жоғары көрінісі және кәсіби құзырлылығы болып табылады. Осы кәсіби-тұлғалық мәдениеті деңгейінде толығынан маманның адами жеке даралығы көрініс беруі мүмкін. Болашақ маманның тұлғалық және кәсіби мәдениеті жүйесіндегі құрылымында басты компоненттері ретінде құрастырушылық, ұйымдастырушылық, коммуникативтік аймақтарын анықтадық. Студенттер іс-әрекетінің құрастырушылық аймағы ұйымдастырушылық іс-әрекетімен нәтиже шығарады, өйткені әрбір кәсіби әрекет соңғы нәтижесінде кешенді ұйымдастырушылық іс ретінде қаралады. Өз кезегінде құрастырушылық және ұйымдастырушылық іс-әрекеттері оқытушының студенттермен дұрыс өзара қатынастарын орната білуінен күрделене түседі. [1, 121 б.].

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. ҚР Білім беруді дамытудың 2011-2020 жылға арналаған мемлекеттік бағдарламасы
2. С.А. Мусаева «Білімгерлердің ғылыми зерттеу жұмысын ұйымдастыру» Тараз 2002

3. «Ұлағат» журналы 2009 ж
4. Возрастная и педагогическая психология : Хрестоматия сост. И.В. Дубровина , А.М. Прихожан: М , 2005
5. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. – Алматы, 2010. 6 б.
6. Қазақстан Республикасында 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасы. – Астана, 2004. - 3-4 бб. 3. Әлмұханова Х.Т.,
7. Бейсебаева П.С.Құзіреттілік –кәсіби маман даярлаудың басты сапасы. - // http://www.rusnauka.com/15_APSN_2011/Pedagogica/2_85259.doc.htm
8. Назарбаев Н. Инновациялар мен оқу-білімді жетілдіру арқылы білім экономикасын - // Л.Н. Гумилев атындағы Евразия ұлттық университетінде оқылған лекция. - Астана, 2006.

ӘОЖ 373.55

<https://doi.org/10.53355/m7421-7098-2364-b>

ХИМИЯ ПӘНІ БОЙЫНША ОҚУШЫЛАРДЫҢ ДАРЫНДЫЛЫҒЫН ДАМУДАҒЫ ПӘНДІК ОЛИМПИАДАЛАРДЫҢ, ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫҚ МАРАФОНДАРДЫҢ, ҒЫЛЫМИ ЖОБАЛАРДЫҢ МАҢЫЗЫ

Сыдыкбаева С. А., Маманова С. А.

І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған, Қазақстан

E-mail: Sandugash78@mail.ru

Мақалада химия пәні бойынша оқушылардың дарындылығын дамытудағы пәндік олимпиадалардың, интеллектуалдық марафондардың, ғылыми зерттеу жұмысының маңыздылығы және ұйымдастыру жолдары көрсетілген.

Тірек сөздер: химия, пәндік олимпиада, интеллектуалдық марафон, ғылыми жоба

В статье отражена значимость и пути организации предметных олимпиад, интеллектуальных марафонов, научно-исследовательской работы по химии в развитии одаренности учащихся.

Ключевые слова: химия, предметная олимпиада, интеллектуальный марафон, научный проект

The article reflects the importance and ways of organizing subject Olympiads, intellectual marathons, research work in chemistry in the development of students' giftedness.

Key words: chemistry, subject olympiad, intellectual marathon, scientific project

«Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасының» басты мақсаты – оқушылардың талдау, синтездеу, әрі логикалық ойлау қабілеттерін дамыту, яғни оқушылардың сабақ бойы ой еңбегімен шұғылдануын қамтамасыз ету, оқушыны ізденуге, өз бетімен қорытынды жасауға үйрету болып отыр. Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастытуға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологиясын енгізу, білім беруді ақпараттандыру. Білім – ел қазынасы, халқымыздың білімділігі еліміздің байлығының ең маңызды бөлігі десек, білімнің негізі мектепте, яғни бар ғылымның бастауы – мектеп. «Елдің келешегі бүгінгі жастардың қолында, ал жас ұрпақтың тағдыры – ұстаздың қолында» деп Елбасы бізге үлкен міндет артып отыр. Қазақстан Республикасының зияткерлік әлеуетін дамыту мен сақтау қажеттігі білімді дамытудың концепциясының негізгі мәселесі болып отырғаны белгілі. Сондықтан, жалпы